

ИНВЕКТИВНИ САЙТОНИМИ

Статья посвящена изучению имен собственных веб-сайтов, которые включают в свой состав вульгарные слова или выражения, разделяемые на собственно инвективы и квази-инвективы в соответствии с целью номинатора.

Ключевые слова: сайтоним, агрессия, инвектива, квази-инвектива

The article is dedicated to the research of proper names of web-sites which incorporate vulgar words or expressions that are divided into invectives proper and quasi-invectives according to the nominator's aim.

Key words: siteonym, aggression, invective, quasi-invective

В останній час велику увагу дослідників викликає новітній засіб розповсюдження інформації – Інтернет. Всесвітню мережу Інтернет було створено на початку 90-х років у організації *CERN*¹. Базові принципи для створення цієї мережі були розроблені ще у 70-х роках, під час розробки мережі *ARPANET*² агенством *DARPA*³. У мережі використовується модель взаємодії «клієнт-сервер» (іноді є можливою взаємодія клієнта з іншим клієнтом безпосередньо). Інформація передається фрагментами, які зветься пакетами. Протокол, що використовується для забезпечення пакетного обігу, має назву *TCP/IP*⁴. Внаслідок цього технологічного розвитку з'явилися такі

---

¹Європейська рада з ядерних досліджень

²Мережа агенства передових дослідницьких проєктів

³Агенство передових оборонних дослідницьких проєктів США

⁴Протокол керування передачею / Міжмережевий протокол

відгалуження у мовознавстві як **комп'ютерна лінгвістика**, яка займається розробкою автоматизованих методів зберігання, обробки, переробки й використання лінгвістичних знань й інформації, репрезентованої знаками природної мови [13:251], **Інтернет-лінгвістика** (*Internet linguistics, Netlinguistics*) – «всебічна лінгвістична система поглядів, яка призвана пояснити використання та змінювання мови на Інтернет-просторі» [23], яка у свою чергу вивчає **Netspeak** (термін, вигаданий Д.Крісталом по аналогії з *Oldspeak/Newspeak* Дж.Оруела у його творі «1984») – «тип мови, який демонструє якості, які унікальні для Інтернету ... і походять від типу засоба комунікації, який є електронним, глобальним та інтерактивним» [22:20]. Таким чином, актуальність обраної теми зумовлена потребою висвітлення структурних, семантичних і функціональних аспектів Інтернет-текстів, зокрема їх власних назв.

Поява глобальної мережі Інтернет відкрила нові можливості для людства і кардинально змінила майже всі вже наявні. Завдяки Інтернету є можливим отримання доступу до *WWW (World Wide Web)*⁵, системи поєднаних між собою гіпертекстових сторінок. Кожна сторінка або портал зберігається на сервері. Всесвітня павутина активно розвивається завдяки чотирьом факторам: **ергономічному** (зручності користування), фактору **масовості** (широкому колу користувачів), **економічному** фактору (можливість отримати безкоштовно або продати продукти) та **гедоністичному** фактору (відпочинку та насолоди) [6:33]. Для полегшення орієнтації у *WWW*, була розроблена *DNS (Domain Name System)*⁶, завдяки якій кожній IP-адресі було присвоєне власне доменне ім'я. Наприклад, IP-адресі *74.125.87.104* відповідає доменне ім'я *google.com*. Домени можна

---

⁵Всесвітня павутина

⁶Система доменних імен

класифікувати за **публічними суфіксами**, наприклад, *.com* (позначає комерційну належність сайту), *.co.uk* (позначає географічну приналежність до Великобританії), *.org* (репрезентує певну організацію) [див. детальніше:24]. На думку О.В.Суперанської «власна назва надається єдиному, спеціально обраному об'єкту, який входить до певного класу, для його виокремлення та ідентифікації» [17:11]. Саме таким унікальним об'єктом є **веб-сайт**.

Вагомою видається необхідність з'ясування природи власної назви сайту. У відомих класифікаціях онімичного простору знаходимо виокремлення **назв імен думок, ідей**: літературних творів, військових та ін. планів [21:т.1, с.4], **назв творів** літератури та мистецтва [16:203], **ідеонімів** – категорій власних назв, які мають денотати в розумовій, ідеологічній та художній сферах людської діяльності [10:61]. У останніх розвідках окремим підрозділом виокремлено **віртуалоніми** – власні назви віртуальних (комп'ютерних та інтернетівських) об'єктів, які підрозділяються на **комп'ютероніми** та **інтернетоніми**. Саме до складу останніх включено **сайтоніми** – власні назви сайтів [18:133-134]. Отже матеріалом дослідження є сайтоніми, які мають обценне значення. У статті автори намагаються дослідити причини й наслідки використання лайливої лексики у сайтонімах.

Вживання інвектив є одним з проявів агресії. Терміном **агресія** позначається навмисне заподіяння шкоди, яке розподіляється на **ворожу** та **інструментальну**: джерелом першої є гнів, метою – шкідництво, друга є лише засобом досягнути якоїсь іншої мети [7:221, 444]. Тож інвективні сайтоніми відносимо до вербального інструментального типу агресії. За рекомендацією В.І.Жельвіса будь-які типи вербальної агресії зручно об'єднати терміном **інвектива** (від лат. *invectiva (oratio)*, в свою чергу від лат. *invehor* — кидаюся, нападаю, англ. *invective* – лайка). Тобто інвектива –

це «спосіб існування вербальної агресії, який сприймається певною соціальною (під)групою як різкий або табуйований» [3]. Термін **інвектива** має синоніми: ненормативна, обценна, табуйована, нецензурна, вульгарна лексика. Зокрема знаходимо такі дефініції: **вульгаризми** – «грубе слово чи вираз, що знаходиться за межами літературної лексики» [12:69], «слово чи вираз, що є характерним для фамільярного чи грубого мовлення» [1:92], «не прийняті в літературній мові грубі чи лайливі слова або звороти» [2:35], «грубі, брутально-лайливі слова або звороти, вжиті в літ.мові» [19:91], «грубе, лайливе слово або зворот, ужиті у літературній мові всупереч її нормі» [13:74].

Обценна лексика зазвичай спрямована на приниження соціального статусу адресата комунікації, рівня його самооцінки [8]. Емоційний вплив, сила інвективи зростає разом зі ступенем її образливості та глибиною зачеплення моральних цінностей адресата (наприклад, у набожній Італії найсильнішою інвективою вважається образа Божої Матері), вона «прямо пропорційна силі культурної заборони щодо порушення певної норми» [9].
Всі знаки вербальної агресії можна розділити на дві великі групи: **спеціалізовані** (маркери відчуженості й лайлива лексика: обценна лексика, загальні пейоративи, образливі слова) та **неспеціалізовані** (ярлики: спеціальні пейоративи, політичні терміни, антропоніми, етнімі, іронічні номінації) [20: 121, 131]. Тож сайтоніми віносяться до другої з цих груп, бо вони є своєрідним ярликом, який з певної причини обрав автор сайту. Останнє твердження потребує обґрунтування. Основною причиною вживання інвектив є той факт, що це призводить до змін у організмі на фізіологічному рівні. В організмі продукуються знеболювальні засоби – ендорфіни – коли людина відчуває одну з трьох емоцій: гнів, сміх або

сексуальне збудження, що призводить до підбадьорення та народження сміливості. Всі три ендорфінні емоції з'являються під час вживання інвектив [5]. Інвективи, особливо сексуально-вербального характеру, мають адаптивну (антистресову) дію через те, що вони призводять до емоційної розрядки, заміни реальної агресії вербальною, театралізованості власних дій, а найважливіше, до порушення табування, що створює у комунікантів «екстаз прориву у заборонене» [4]. Власне цей прорив у недозволене й можемо вважати основною причиною вживання лихослів'я у сайтонімах, приміром, назви російськомовного порталу новин з сумнівним змістом *www.huandex.com* чи англomовного сайту із ще сумнівнішим змістом *www.fucktube.com*. Автори сайтів епатують потенційних користувачів, шокують їх, викликають специфічну зацікавленість їх інформаційним наповненням.

Серед сайтонімів необхідно розрізнити **власне інвективи**, тобто обценну лексику тієї мови, на якій створено сайт, та **квазі-інвективи**, що репрезентують випадковий збіг з іншомовною лайкою. Унаочнити цю думку має допомогти наступна таблиця:

Інвективи та квазі-інвективи у сайтонімах

	Інвектива	Квазі-інвектива
УКРАЇНСЬКА	<i>http://sraka.at.ua/</i> Жартівливий сайт про комп'ютерні ігри	<i>http://www.sraka.com/</i> Сайт про важливі події в Словенії
	<i>http://www.urod.at.ua/</i> Галерея страшних фото	<i>http://www.urod.it/</i> Сайт італійського співака із псевдонимом <i>Urod</i>

РОСІЙСЬКА	http://www.suka.ru/ Форум, де відвідувачі висловлюють своє велике незадоволення певними особами чи організаціями	http://www.suka.org/ Електронний журнал <i>Singapore UK Association</i>
		http://www.suka.com/ Сайт, присвячений різноманітним технікам медитації
		http://www.suka.de/ Фото-сайт команди мандрівників
	http://www.xep.kiev.ua/ Жартівлива сторінка	http://her.org/ Сайт спілки буддистів <i>H.E.R.</i>
	http://naher.org/ Жартівлива сторінка	http://herr-mikrobi.de/ Сайт дизайнерської студії
		http://www.herrs.com/ Магазин для кухарів
АНГЛІЙСЬКА	http://totaldickhead.blogspot.com/ Блог користувача з нікнеймом <i>totaldickhead</i>	http://www.dick.gr/ Сайт корпорації, яка виробляє ножі
НІМЕЦЬКА	http://www.duarsch.de/ Жартівлива сторінка	http://www.arshholding.com/ Сайт холдінгової контори
	http://arsch.org/ Магазин жартівливих товарів	http://www.arsh.gr/ Сайт архітекторської компанії

	http://arshair.com/ Сайт арабських авіаліній
	http://www.arschccb.com/ Сайт консалтингової контори

Квазі-інвективи викликають в користувачів цілком зрозумілий **комунікативний шок** – «різке усвідомлюване розходження в нормах, традиціях спілкування народів» [15:153] або «психологічно негативний стан, ... який є результатом нерозуміння або несприйняття окремих складників іншої лінгвокультури» [11:29]. Крім того, саме цей тип інвектив здатен, завдяки порушенню очікувань користувачів, викликати гумористичний ефект, як, скажімо, індійська благодійна організація www.jopa.net або японський сайт інформаційних технологій www.suki.net. Цілком зрозуміло, що автори таких сайтів не мають гадки про той несподівано шокуючий ефект, що справляють ці власні назви на україно- або російськомовних користувачів.

Можемо висновувати, що використання обценних слів у назвах сайтів буває навмисним або випадковим, що має різне підґрунтя. Справжньою інвективою є використання обценної лексики у назвах сайтів того мовного сектору Інтернету, до якого належить автор і на якому створено сайт. Це викликає ефект епатажу, шоку, неприйняття. Випадковий збіг іншомовних назв сайтів з інвективами викликає скоріш гумористичний ефект. Подальші розвідки у цьому напрямку слід скерувати на дослідження інших структурно-семантичних особливостей віртуалонімів, що дозволить окреслити структуру онімічного простору Інтернету.

ПОСИЛАННЯ ТА ПРИМІТКИ

1. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов / О.С.Ахманова. – М.: Сов.энциклопедия, 1966. – 607 с.
2. Єрмоленко С.Я., Бибик С.П., Тодор О.Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С.Я. Єрмоленко, С.П. Бибик, О.Г. Тодор / За ред. С.Я.Єрмоленко. – К.: Либідь, 2001. – 222 с.
3. Жельвис В.И. Поле брани. Сквернословие как социальная проблема в языках и культурах мира / Жельвис В.И. – М.: Ладомир, 2001. – 349 с.
4. Жельвис В.И. Слово и дело: юридический аспект сквернословия / В.И. Жельвис // Юрислингвистика-2. Русский язык в его естественном и юридическом бытии. - Барнаул, 2000. - С. 194-206 // Режим доступа: <http://www.philology.ru/linguistics2/zhelvis-00.htm>
5. Китаев-Смык Л.А. Психофизиологические и социально-психологические аспекты сексуальных инвектив и «матерной речи» / Л.А. Китаев-Смык // Вопросы психологии, 2007. – № 6. – С. 120-128 // Режим доступа: <http://www.kitaev-smyk.ru/node/94>
6. Коломієць Н.В. Лінгвістичні особливості організації гіпертексту Інтернет-новин (на матеріалі англійської мови): дис.на здобуття наук.ступеня кандидата філол.наук: спец: 10.02.04 «Германські мови» / Н.В. Коломієць. – Київ, 2004. – 206с.
7. Майерс Д. Социальная психология / Д. Майерс. – СПб.: Питер, 2008. – 7-е изд. – 794 с.
8. Муратова І.С. Мовна інвектива як одиниця вербальної агресії в політичному дискурсі / І.С. Муратова // Вісник Житомирського державного університету. – Житомир, 2009. - Випуск 48. Філологічні науки// Режим доступа: http://eprints.zu.edu.ua/3830/1/Vip_48_43.pdf

9. Новейший философский словарь // Режим доступа: http://dic.academic.ru/dic.nsf/dic_new_philosophy/505/ИНВЕКТИВА
10. Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии / Н.В. Подольская. – М.: Наука, 1988. – 2-е изд. – 192 с.
11. Помірко Р., Бацевич Ф. та ін. Мовленнєві жанри в міжкультурній комунікації / Р. Помірко, Ф. Бацевич та ін. – Львів: ПАІС, 2010. – 280 с.
12. Розенталь Д.Э., Теленкова М.А. Словарь-справочник лингвистических терминов / Д.Э. Розенталь, М.А. Теленкова. – М.: Просвещение, 1976. – 543 с.
13. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2010. – 844 с.
14. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми / О.О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2008. – 711 с.
15. Стернин И.А. Введение в речевое воздействие / И.А. Стернин. – Воронеж: Полиграф, 2001. – 252 с.
16. Суперанская А.В. Общая теория имени собственного / А.В. Суперанская. – М.: Издательство ЛКИ, 2007. – 2-е изд. – 368 с.
17. Суперанская А.В. Ономастика начала XXI века / А.В. Суперанская. – М.: Институт языкознания РАН, 2008. – 80 с.
18. Торчинський М.М. Структура, типологія і функціонування онімної лексики української мови : дис.на здобуття наук.ступеня доктора філол.наук: спец: 10.02.01 «Українська мова» / М.М. Торчинський. – Київ, 2010. – 502 с.
19. Українська мова. Енциклопедія. – К.: Українська енциклопедія імені М. П. Бажана, 2007. – 3-є вид. – 856 с.
20. Шейгал Е.И. Семиотика политического дискурса / Е.И. Шейгал. – М.: ИТДГК Гнозис, 2004. – 326 с.

21. Bach A. Deutsche Namenkunde / A. Bach. – Heidelberg: Universitätsverlag C. Winter, 1952. – Т.1. – 331 s.
22. Crystal D. Language and the Internet / D. Crystal. – Cambridge: Cambridge University Press, 2006. – 2-nd ed. – 304 p.
23. Posteguillo S. Netlinguistics and English for Internet Purposes / S. Posteguillo // Режим доступа: <http://www.aelfe.org/documents/text4-Posteguillo.pdf>
24. The Public Suffix List // Режим доступа: <http://publicsuffix.org/>

Автори:

Карпенко Олена Юріївна, доктор філол.наук, завідувач кафедри граматики англійської мови ОНУ ім.І.І.Мечникова

Карпенко Максим Юрійович, студент факультету романо-германської філології ОНУ ім.І.І.Мечникова

Телефон: 0679815896

Адреса: Французький бульвар 53/19 65044 Одеса

E-mail: elena_karpenko@ukr.net